

радше дві низки цінностей: одні риси їм би хотілося бачити в собі, зовсім іншими рисами вони наділяють свого ідеального партнера.

б. Виявлено ряд статевих і вікових особливостей образу «Я» як регулятора міжособових стосунків у ранній юності:

а) сфера «соціального Я» у дівчат когнітивно складніша, ніж у юнаків. Когнітивна складність «соціального Я» у дівчат протягом ранньої юності має відносно статичний характер. Позитивність як когнітивного, так і емоційного компонентів «соціального Я» у них вища, що свідчить про значущість цієї сфери в їхньому житті. Домагання в цій сфері найбільш значущі. Більшість популярних дівчат базує свою самоповагу саме на переживанні спроможності чи неспроможності в соціальній сфері;

б) розвиток сфери соціального самовідображення юнаків порівняно з дівчатами відбувається з деяким відставанням. Протягом ранньої юності завдяки більш динамічному зростанню когнітивної складності, посиленню позитивності як когнітивного, так і емоційного компонентів образу «Я» юнаків ці відмінності стираються.

Результати дослідження дали змогу конкретизувати розуміння суті саморегуляції. Експериментально виявлено деякі істотні особливості образу «Я» як регулятора міжособових стосунків у ранній юності, статеві-вікові відмінності досліджуваного феномена в межах цього вікового періоду.

Предметом подальших досліджень стане уточнення завдань і послідовності психолого-педагогічної взаємодії учителів, психологів, соціальних педагогів та учнів. З метою розвитку адекватного образу «Я» у старшокласників.

Список використаної літератури.

1. Боришевский, М.И., (1992), Развитие саморегуляции поведения школьников: Автореф. дис. д-ра психол. наук, Київ.
2. Berne E., (1964), Games People Play. - New York.
3. Swann, W.B., (1996), Jr. Self-Traps. - New York.

СЕКСУАЛІЗАЦІЯ ВЛАСНОГО ОБРАЗУ ПІД ЧАС СПІЛКУВАННЯ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ УДК 159.92

*Дорож З. М.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження даної проблеми зумовлена сильним впливом сучасних інформаційних технологій та глобальних соціальних тенденцій, які створюють хибні орієнтири щодо формування цінностей

молодого покоління. Ця проблема особливо важлива у підлітковий період, коли вдосконалюється довільність діяльності особистості, яка стає основною характеристикою цього віку. Це дозволяє підліткам активно займатись пошуком нових вражень, які можуть мати неоднозначний характер. Такі зміни, у зв'язку з пубертатністю віку, можуть відбуватись і в психосексуальній сфері під впливом спілкування в соціальних мережах. Дана проблема є частиною дослідження з вивчення формування ціннісних орієнтацій молодших підлітків, для яких сексуальність є психологічною особливістю цього віку.

Метою даної публікації є висвітлення проблеми спілкування молодших підлітків у віртуальному просторі та сексуалізація власного образу.

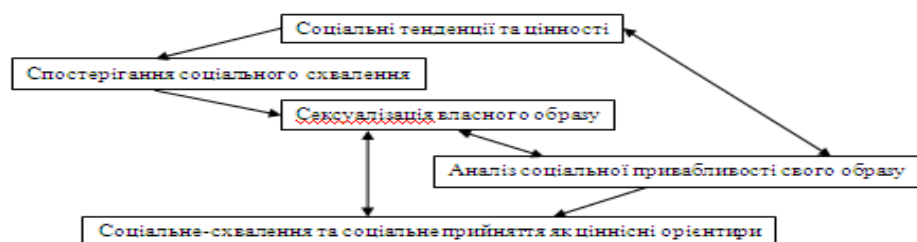
Аналіз останніх досліджень та публікацій. Над проблемою формування ціннісних орієнтацій підлітків у свій час працювали такі вітчизняні науковці як І.Д. Бех, К.В. Чорна, В.В. Бочелюк, Л.В. Гончар, О.С. Плохотнюк та інші. Проблему сексуальності як психологічної особливості підліткового віку піднімали у своїх роботах І.С. Кон, О.В. Геращенко, Ю.В. Марченко, О.С. Боцман, В.Л. Короленко та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні два десятиліття молодші підлітки почали активно сексуалізувати власний образ у соціальному середовищі та використовувати соціальні мережі для схвалення однолітками їхньої поведінки. Важливість уваги до ціннісних орієнтацій молодших підлітків вимагає від батьків та навчально-виховної системи активно боротися за моральну складову майбутніх дорослих особистостей, які в підлітковий період формують систему своїх цінностей (Л.В. Гончар та ін., 2016). Відомо, що підлітковий період є кризовим та найважливішим для індивідуального розвитку особистості, адже саме в цей період відбувається фізичне та психічне дорослішання людини. Роль власної сексуальності стає однією з особливостей підліткової самосвідомості і спонукає їх до прояву своїх гендерних та статевих відмінностей, особливостей в соціальній сфері.

Зарубіжні дослідження даного питання показують, що саме дівчата-підлітки демонструють залежність від соціального схвалення своєї особистості у віртуальному просторі, що часто спонукає їх до сексуалізації власного образу та викладання у мережу світлин, де вони напівоголені, демонструють легковажність, або зображують можливість вільно проводити час у будь-якому середовищі, де розваги є самою метою соціальної активності (Mascheroni, Vincent, Jimenez, 2015). Автори даного дослідження вивчили поведінку у віртуальному соціальному середовищі більш ніж 150 молодших підлітків з трьох європейських країн. Результати вивчення даного питання показали, що молодші підлітки активно використовують візуальну саморепрезентацію у віртуальному просторі. Дівчата надають більшої уваги своєму віртуальному образу, ніж хлопці, демонструючи свободу у виборі світлин для розміщення. Дівчата, як

правило, використовують цифрові редактори для ідеалізації та надмірної фемінізації своїх світлин, сексуалізуючи себе для того, щоб отримати якомога більше схвальних відгуків від своїх однолітків (Mascheroni та ін., 2015). Виявлено, що, згідно отриманих емпіричних даних, соціальне схвалення у віртуальному просторі тісно корелюється з соціальним прийняттям та соціальним включенням у середовище дівчат - молодших підлітків. Схвалення у вигляді так званих «лайків» сприймається як елементи, що символізують рівень соціальної включеності та слугують основою для соціальної впевненості у собі. Однак, хлопці-підлітки демонструють схильність до утримання від сексуалізації власного образу та часто засуджують таку практику з боку дівчат-однолітків. Вчені виявили, що хлопці надають перевагу у спілкуванні з дівчатами-однолітками, які більш стримані у висвітленні власної сексуальності як в реальному, так і у віртуальному середовищі. Зазначене дослідження вказує на те, що є гендерні розбіжності в ціннісних орієнтирах молодших підлітків (G., Mascheroni та ін., 2015) і зазначають, що причиною такої ситуації є негативний вплив основних міжкультурних соціальних практик у висвітленні жіночої вроди, спонукаючи дівчат до ідеалізування сексуального жіночого образу та примірювання його на себе задля соціального визнання. Образ «слухняної, стриманої та чемної дівчинки» не сприймається як такий, що соціально схвалюється та приймається серед підлітків. Тому візуальна, сексуалізована провокація та вільність у соціальній активності стають елементами хибних ціннісних орієнтирів для молодших підлітків.

Результати згаданих зарубіжних досліджень перекликаються зі спостереженнями і українських науковців. Наприклад, В.Л. Короленко у своїй науковій роботі вказує на те, що підліткам важко зорієнтуватись у ціннісних та культурних орієнтирах сучасного глобального середовища, яке впливає на них через призму соціокультурних течій. Він наголошує на необхідності взаємодії сім'ї та школи у формуванні конструктивних ціннісних орієнтирів молодших підлітків, виховуючи в них повагу до власної особистості, як цінності в усіх її проявах (Короленко, В. А., 2013). Таким чином, ми можемо відобразити механізм ціннісних орієнтацій молодших підлітків, які спонукають їх до сексуалізації власного образу в соціальних мережах, таким чином:

Висновки. Враховуючи вплив соціального середовища на формування та ідентифікацію ціннісних орієнтацій молодших підлітків, ми

можемо зробити висновок, що сім'я та школа повинні стати джерелом корекції ціннісних орієнтацій підлітків шляхом консолідації зусиль на пояснення сутності та цінності власної сексуальності й культури її демонстрації в суспільних стосунках. Педагоги та батьки повинні виховувати повагу в підлітків до власної сексуальності та пояснювати соціальні ризики, які пов'язані з необачною сексуалізацією власного образу у віртуальному соціальному середовищі, де доступність до цього образу не обмежується та не контролюється її власником. В подальшому планується дослідити сексуальність як психологічну особливість особистості в контексті ціннісних орієнтацій підлітків та висвітлити його результати в магістерській роботі.

Список використаної літератури.

1. Гончар, Л. В. та ін. (2016), Формування сімейних цінностей у дітей шкільного віку в сучасних соціокультурних умовах, монографія, Гончар Л. В., Кравченко Т. В., Мачуська І. М., Павицька К. М., Хижняк А. В., за заг. ред. Гончар Л. В., Друкарня «Мадрид», Харків, 176 с.
2. G. Mascheroni, J. Vincent, E. Jimenez, (2015), Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies, Peer mediation, normativity and the construction of identity online, Cyberpsychology, Journal of Psychosocial Research on Cyberspace, 9 (1), Article 5.
3. Короленко, В.Л., (2013), Формування моральних цінностей підлітків у процесі взаємодії сім'ї і школи, Автореферат дисертації на здобуття ступення кандидата педагогічних наук, Науковий світ, Київ, 23 с.

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З РАННІМ ДИТЯЧИМ АУТИЗМОМ

УДК 159.922.76-056.34:616.896:615.851.4

*Дроздова А. А.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Закон України «Про освіту» надає можливість інклюзивного навчання дітям з особливими освітніми потребами. Серед таких дітей значну частину складають особи з раннім дитячим аутизмом (надалі - РДА) і їх кількість щорічно зростає.

Зважаючи на особливості психічного розвитку осіб з РДА, одним із першочергових завдань інклюзії є досягнення дитиною зазначеної категорії можливого рівня взаємодії, комунікації і формування вміння сприймати та розуміти взаємовідносини між людьми, що є надзвичайно важливим фактором успішного інтегрування в освітній простір. За